

Fra fremmede Tidsskrifter.

Monatsschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform. 1913.

Emnerne Børneforsorg og Strafforfølgning mod de ganske unge beslaglægger en stor Del af denne Aargang: I Januarheftet giver Rupprecht (München) en Fremstilling af Lovgivningen om retslig Behandling af Børn og unge Mennesker i Danmark, Frankrig og Belgien og redegør derhos for det tyske Udkast til Lov om Strafforfølgning mod de unge, hvorunder Forf. fremhæver, at dansk Lov af 14. April 1905 er Europas første Lov i saa Henseende. Den belgiske Lov (af 15. Maj 1912) behandles i Majheftet nærmere af Maus (Brüssel), medens Vambéry (Budapest) skriver om det i Februar 1913 forelagte ungarske Udkast til Lov om Ungdomsdomstole, og i Heftet for Februar—Marts behandler Sommer (Köln) Udkastet til en italiensk Ungdomslov. —

Mayer skriver i Januarheftet om Lægens Bestemmelse af Begrebet Sygdom i Medfør af tysk Straffelovbogs § 51, der jo udtaler, at en strafbar Handling ikke foreligger, naar Gerningsmanden befandt sig i en Tilstand af (Bevidstløshed eller) sygelig Forstyrrelse af Aandsvirksomheden, hvorved hans fri Viljesbestemmelse var udelukket. Efter Lovgiverens Tanke er Bestemmelsen vel saaledes at forstaa, at Lægen kun skal svare paa Spørgsmaalet om den sygelige Forstyrrelse, medens Slutningen med Hensyn til, om Tilstanden udelukker den fri Viljesbestemmelse, alene tilkommer Dommeren; men Forf. udvikler, at herefter kan Lægen overhovedet ikke besvare det til ham stillede Spørgsmaal, fordi Begrebet »sygelig« er ganske vagt, ubestemt og relativt, simpelthen fordi Modstykket, Begrebet »sund«, ikke har nogen absolut Betydning. For at undgaa, at »sygelig« defineres ganske vilkaarligt og forskelligt, maa dette Begreb da sættes i en vis Relation til et andet, nemlig den fri Viljesbestemmelse, saa

at Spørgsmaalet til Lægen bliver, om der har foreligget en saadan sygelig Forstyrrelse af Aandsvirksomheden, at den fri Viljesbestemmelse var udelukket. Men hvorledes skal — i Determinismens Tid — Lægen kunne besvare et Spørgsmaal om fri Viljesbestemmelse? Forf. svarer, at Opgaven er den, naar Strafferetten har oplyst, hvilke Formaal Straffen har, da at faa Svar paa, om disse Formaal i det givne Tilfælde opfyldes ved, at Gerningsmanden straffes. Derfor maa Psykiateren for sit Vedkommende identificere den fri Viljesbestemmelse med det »klarere Begreb«: normal Evne til at bestemmes ved Motiver. Saa vidt er alt vel: Lægens Opgave er nu overhovedet til at løse. Juristernes Ret og Ansvar bliver Afgørelsen af, om der skal straffes i Tilfælde, hvor Lægen ikke fastslaaer sygelig betinget Mangel paa fri Viljesbestemmelse i den nys definerede Betydning, men hvor Viljesbestemmelsen af andre Grunde ikke har været fri. Det vil her være generalpræventive Hensyn, der bliver afgørende, og med disse har Lægen intet at bestille, deres Iagttagelse tilfalder Dommeren, der varetager Almeninteresserne. Det har saaledes været Forf.s Opgave at fastslaa, hvad man med Rette kan forlange besvaret af Lægen, hvor langt dennes Ansvar paa dette Omraade kan strækkes. Ud fra det refererede Standpunkt gennemgaar Forf. nu Tilstande som moral insanity, normal og patologisk Rus, Hypnose m. m. og slutter med de »uforbederlige«, Personer, hvem man efter almindelige Begreber utvivlsomt maa tilkende aandelig Sundhed, men hvor Straffen dog ikke virker motividannende. Til denne Kategori kan f. Eks. henføres en opfanatiseret anarkistisk Kongemorder og en forraaet, overfor al Straf ligegyldig Rovmorder. Efter Forf.s Mening vilde Lægen overfor begge disse besvare Spørgsmaalet om fri Viljesbestemmelse benægtende, men da der her ikke er Tale om sygelig Forstyrrelse af Aandsvirksomheden, er man udenfor Lægens Omraade, idet Juristen skal afgøre, om Straf skal anvendes eller andre Forholdsregler træffes overfor de paagældende. Endnu bemærker Forf., at ligesom Lægen har en Stemme ved Spørgsmaalet, om der skal straffes, burde han ogsaa høres som raadgivende med Hensyn til Straffens Art, idet han, naar han har analyseret den paagældendes Sindstilstand, vil kunne skønne over, hvilken Straf der vil kunne danne et tilstrækkeligt Motiv for Gerningsmanden til at afholde sig fra Forbrydelser.

Hefte Februar—Marts indeholder foruden en Afhand-

ling af B o d e n (Hamburg) om Udsagnspsykologi, hvilken har været omtalt i dette Tidsskrifts 1ste Aarg. S. 333 og 343, et Arbejde af v. H e n t i g (München) om Pryglestraffen, paa hvilket Opmærksomheden bør henledes, skønt der vel ikke er Udsigt til, at Spørgsmaalet om denne Strafart i en overskuelig Fremtid atter skal blive aktuelt i de skandinaviske Lande. Anledningen til Hentigs Afhandling er dels den engelske Criminal Law Amendment Bill af December 1912, der foreskriver legemlig Tugtelse som Straf for Alfonsoer og Ruffere i Gentagelsestilfælde, dels de Røster, som i Anledning af denne Lovs Emanation har hævet sig i Frankrig og Tyskland for ogsaa dèr at genindføre Pryglestraf. Hentig leverer et Arsenal af skarpe og blanke Vaaben mod alle slige Forsøg og beviser denne Strafs Mangler og Skadelighed ud fra alle Synspunkter. Ganske træffende er bl. a. Paavisningen af, hvorledes man gerne er utilbøjelig til at tillænke Landets egne Børn denne Strafform: i England blev det fremhævet, at de fleste London-Alfonser var Udlændinge, og i de faa amerikanske Stater, som har Pryglestraf, paastaar man hovedsagelig at ville ramme Negerne dermed.

I det følgende Hefte gennemgaar v. J a g e m a n n s Arbejde »Zur psychologischen Erfassung und Gestaltung des Strafwesens« med Henblik paa Tysklands forestaaende nye kriminelle Retsordning Hovedtrækkene for Strafanordning, Straffepoces og Straffuldbyrdelse og peger paa en Række ønskelige Reforme med en saa almengyldig Motivering, at ogsaa Læsere i andre Lande har Udbytte af at gøre sig bekendt dermed. Her skal kun fremhæves et Par specielle Punkter: Forf. er en Modstander af ubestemte Straffedomme, men tager til Orde for en Deling af Dommen i to Afsnit, saaledes at i visse Tilfælde Dommeren først kun afgør Skyld og Strafart, men forbeholder Afgørelsen af Straffetidens Længde til senere, hvorpaa den dømte straks paabegynder Afsoning; det Tidsrum, Dommeren har arbejdet med den skyldige, kan nemlig hyppig være for kort til at give ham det tilstrækkelige Kendskab til hans Personlighed, som kræves for at kunne bestemme Straffens Varighed. Efter nogen Tids Forløb, naar Strafanstaltens Personale har faaet nøjere Indblik i den dømtes Karakter og Væsen, skal da Dommeren bl. a. paa Grundlag af Personalets Indberetning ved »Dommens andet Afsnit« fiksere Straffetidens Længde. Fremdeles nævnes som en Maade at skaffe Bevægelighed i Domsformerne, at man ved de svære Straffe dømmer til Straffetrim i

Stedet for til helt bestemte Aaremaal; Forf. foreslaar f. Eks. for Tugthusstraf et første Trin paa 1—2 Aar, et sidste Trin paa 12—15; den Fange, som er dømt til sidste Trin, vil da, eftersom han i Anstalten befindes at høre til de slette, de ordentlige, men ret passive, eller de formentlig forbedrede, komme til at udstaa f. Eks. henholdsvis 15, 13½ eller 12 Aar. — Med Hensyn til Strafafkortning omtaler Forf. dels den foreløbige Løsladelse, hvor den forskyldte Reststraf er bortfalden, naar den løsladte har forholdt sig vel i et Tidsrum, der svarer til Resten af den idømte Straffetid, dels det i Baden i 1890 indførte Institut »Urlaub auf Wohlverhalten«, hvilket anvendes ogsaa ved kortere Straffe (4 Maaneder til 1 Aar), men hvor Reststraffen først er endelig bortfalden efter 5 Aars Forløb. Intet af disse Institutter er anvendeligt paa de ganske korte Straffe, faa Uger eller Dage; da Forf. ogsaa for disse finder en Afkortningsmulighed ønskelig, anbefaler han her en Ordning i Lighed med det amerikanske Points- og Mærkesystem, hvorved Fangen gennem Flid, Arbejdsdygtighed og andet fortjenstfuldt Forhold samler sig et Plus, der f. Eks. kan lade en Uges Straffetid blive reduceret til 6 Dage.

I Majheftet skriver v. H i p p e l, som er Medlem af den tyske Strafferetskommission, der gennemarbejder »Vorentwurf«, og hvis anden Bearbejdelse er af Februar 1913, om Skyldformerne. Forf. hylder, som det vides, i Forsætslæren Viljesteorien og henregner som forsætlige dels de Følger, Gerningsmanden har tilstræbt, samt dem, han har forestillet sig som nødvendig forbundne med disse (dolus directus), dels de Følger, han har taget med og indvilget i som mulige, uden hverken at ønske dem eller anse dem for nødvendige (dolus eventualis). I Modsætning til dolus eventualis foreligger bevidst Uagtsomhed, naar Gerningsmanden netop i sit Sind vægrer sig ved Følgen og stoler paa dens Udeblivelse. Forf. vil altid kunne trække Skellet mellem disse to psykiske Situationer og udvikler nærmere, at ved dolus eventualis drives Gerningsmanden af Egoismen, idet den tilstræbte Følge + Retskrænkelsen var ham kærere end Opgivelsen af hans Interesse, medens den uagtsomt handlende karakteriseres ved Letsindighed og Uforsigtighed. Naar som Eksempel paa blot bevidst Uagtsomhed nævnes den uforsigtige Skytte, der paa Jagten erkender Faren for at saare Sidemanden som ikke usandsynlig, men dog haaber at kunne undgaa den, kan der rigtignok mod Forf. med Føje indvendes, at denne Skytte

netop drives af Egoisme og i Gerningen — uanset, hvad han bagefter forklarer — har vist, at Afgivelsen af det farlige Chanceskud, d. v. s. Vildtets Fældning + den ikke usandsynlige Retskrænkelse, var ham kærere end at læmme sin Skydelyst. Forf. vil imidlertid ikke have *dolus eventualis* anvendt som strafbar Forsætsform ved alle Forbrydelser, selv om han indregistrerer det i Forsætsbegrebet, men vil ved Definitionen af de specielle Forbrydelser have taget Restriktion for deres Vedkommende, hvor kun *dolus directus* bør straffes med Forsætstraf. Medens »Vorentwurf« fastslog *dolus eventualis* med Hensyn til alle de Følger af Gerningen, som Gerningsmanden havde forestillet sig som ikke-usandsynlige, foreligger denne Skyldform efter Kommissionens seneste Redaktion, »wenn der Täter die Verwirklichung des Tatbestandes nur für möglich hält, jedoch für den Fall seines Eintretens damit einverstanden ist«, hvorimod *dolus directus* er bestemt saaledes: »vorsätzlich handelt der Täter, wenn er den Tatbestand der strafbaren Handlung mit Wissen und Willen verwirklicht«.

Mest Interesse frembyder v. Hippels Udviklinger om Retsvildfarelse, hvorved kun forstås en saadan, der lader den handlende tro sin Handling tilladt, ikke en saadan, hvor han blot anser den for ustrafbar, men dog véd, at den er ulovlig. »Vorentwurf« kodificerede paa dette Omraade den tyske Rigsrets Lære ved at skelne mellem strafferetlig og anden Vildfarelse: Anser Gerningsmanden Handlingen for tilladt, fordi han er i Vildfarelse angaaende ikke-strafferetlige Retsregler eller deres Anvendelse, er Forsæt udelukket, medens Uagtsomhed vel kan foreligge, men kun er strafbar ved Delikter, der iøvrigt straffes som uagtsomme; sker det derimod som Følge af Vildfarelse overfor Straffelovbud, straffes han for forsællig Forbrydelse, dog med fakultativ Strafformildelse. Forf. forkaster ganske absolut en saadan Sondring efter, hvilken Art Retsregler Vildfarelsen gælder, en Sondring, som kun kan gennemføres med Vilkaarlighed og hyppig løber ud i Fiktioner, og som man med Urette har troet nødvendig for Statssikkerheden. Sondringens Grundlag er overhovedet urigtigt: Spørgsmaalet er om Skyld hos Gerningsmanden, men for en Vurdering af Skylden ligger de to Slags Vildfarelser ganske ens, og der mangler enhver indre Begrundelse for at stille den anklagede forskelligt, eftersom den Forskrift, hans Vildfarelse gælder, findes i Straffelovbogen eller i den borgerlige Ret. Den rigtige Løsning maa hvile paa

en rigtig Skyldvurdering, og Spørgsmaalet maa overfor enhver Retsvildfarelse blive, om der kan bebrejdes den handlende noget, altsaa, om hans Retskrænkelse in concreto er uagtsom eller skyldfri. I sidste Fald maa han blive straffri, og Faren derved er ikke stor, da det mest vil dreje sig om første Gang begaaede ubetydelige Overtrædelser, hvor det ikke i nogen Maade vil genere Samfundet, at der ikke straffes. I første Fald, hvor der foreligger en uagtsom Retskrænkelse, bevirket ved en forsættlig foretaget objektiv Handling, saa at der altsaa er »Skyld« — om end af forskellig Grad — baade med Hensyn til Handling og Virkning, maa der straffes, men ikke med den fulde Straf, som gælder for det vilde Retsbrud; der kræves en Formildelse, og særlig maa Straffe som Dødsstraf, Tugthus og Æresstraffe være udelukkede. Kommissionen har nu ogsaa udtrykkelig forkastet den nævnte Inddeling af Retsvildfarelserne og er gaaet den Vej for alle Tilfælde, hvor Gerningsmanden som Følge af en Retsvildfarelse har anset sin Handling for tilladt, at udelukke de strænge Strafarter og iøvrigt tillægge Dommeren en vidtgaaende, fri Adgang til Strafformildelse med Mulighed for helt at undlade Strafpaalæggelse.

Forf.s Stilling til Uagtsomhedens Afgrænsning overfor Forsæt ligger i det om dolus eventualis udviklede. Grænsen nedad, overfor Hændelighed, beror paa, om der ikke blot er handlet anderledes, end en almindelig forstandig Afvejelse vilde forlange, men ogsaa anderledes, end det kunde forlanges af den handlende under Hensyn til hans individuelle Evner; thi kun da kan man tale om Skyld. Sondringen mellem bevidst og ubevidst Uagtsomhed bør ikke anvendes som Grundlag for en Straffegradssondring; navnlig er bevidst Uagtsomhed ingenlunde altid mere strafværdig end den ubevidste, idet den forsigtige og kundskabsrige Mand ofte ved sine Handlinger maa forestille sig mulige Følger, der slet ikke dukker frem for den letsindige og uvidende, uden at den første derfor kan siges at handle mere uforsigtig end den sidste. Strafferetskommissionens Beslutning om Definition af Uagtsomhed lyder saaledes: »fahrlässig handelt der Täter, wenn er die Sorgfalt ausser acht lässt, zu der er nach den Umständen und nach seinen persönlichen Verhältnissen verpflichtet und imstande ist, und infolgedessen nicht voraussieht, dass sich der Tatbestand der strafbaren Handlung wirklichlichen könne, oder dieses zwar für möglich hält, aber darauf vertraut, dass es nicht geschehen werde.«

Schneickert og v. Hentig behandler begge (i Juliheftet) Spørgsmaalet om Institutter for Kriminalvidenskab og anvendt Strafferet og om den kriminalistiske Uddannelse. Førstnævnte har nu paa den internationale Kriminalistforenings Aarsmøde i København gjort Rede for sine Anskuelser og Reformønsker. Af v. Hentig foreslaas et Institut i 4 Afdelinger, nemlig for Kriminalsociologi og Socialstatistik, for Psykologi og Forbryderens Psykopatologi, for Udviklingen af opdragende Straffuldbyrdelse overfor de unge, Sikkerhedsforanstaltninger, Helbredelsesanstalter m.v., og endelig en Afdeling for Politividenskab og Polititeknik. Forf. oplyser, at der for Tiden findes kriminalistiske Institutter eller dog Undervisning i Kriminalvidenskab i Graz (Prof. Gross), St. Petersborg, Lausanne, Agram, Lyon, Rom, Turin, Bologna, Bryssel og Buenos Aires, medens der i Paris forberedes et stort »office de criminologie« og i Belgien en højere videnskabelig Politiskole.

Oppermann (Dresden) skriver om Lægskønnets Opgave og paaviser, at Juristerne snart forlanger for meget, snart for lidt af Skønnet i Retsforhold, ikke blot i Tilregnelighedsspørgsmaalet, men f. Eks. ogsaa ved Spørgsmaalet om Umyndiggørelse. Naar det drejer sig om Tilregnelighed hos Gerningsmanden i en Straffesag, skal det ikke blot oplyses, om Manden er syg, men ogsaa, om Sygdommen udelukker hans Ansvarlighed med Hensyn til den paagældende Handling, der skal knyttes Kausalforbindelse mellem Sygdomsbilledet og den objektive Gerning, og Lægen maa ikke nøjes med at karakterisere Personen som utilregnelig, da Spørgsmaalet er, om denne konkrete Handling kan tilregnes ham. Vel er Svaret givet ved visse Sygdomstilstande, der griber saaledes ind i Psyken, at al Ansvarlighed maa være udelukket. Men staar man f. Eks. overfor en i Almindelighed fornuftig Mand, der paa det seksuelle Omraade har sygelige Forestillinger og Følelser, bliver Slutningen vanskeligere: stjæler han kvindelige Beklædningsgenstande, kan Slutningen til Utilregnelighed ligge lige for; men hvorledes staar Sagen, hvis han stjæler Penge for dermed at skaffe sig Kønssnydelse, eller stjæler ganske indifferente Ting? Endvidere maa erindres de patologiske Tilstande, hvor der kun i visse Stadier bliver Spørgsmaal om Utilregnelighed, epileptiske Dæmringstilstande, Alkoholpaavirkning hos Individet, der mangler Tolerans overfor Spiritus. Her maa det fastslaas, om Handlingen er begaaet i slig Tilstand, Tidsforholdet mel-

lem sygelig Tilstand og Gerning maa nøje undersøges. Naar tysk Straffelov til Ansvarsfrihed kræver, at Gerningen er begaaet i en Tilstand af sygelig Forstyrrelse af Aandsvirksomheden, hvorved den fri Viljesbestemmelse er udelukket, maa det herfor afgørende Skøn være baade medicinsk og juridisk, træffes af Læge og Dommer i Forening og ikke alene af den førstnævnte. (Hermed sammenlignes Udviklingerne i den foran omtalte Afhandling af M a y e r og i det nedenfor refererede Arbejde af S c h ä f e r). Lægeskønnet maa kun skildre Sygdomstilstanden og udvikle, hvorledes ved denne Viljesaktionen er indskrænket eller det motivdannende Forestillingsliv altereret, hvorefter det er Juristens Sag deraf at slutte, om der har foreligget fri Viljesbestemmelse eller ej. Endnu mere kompliceret bliver Skønnets Opgave, naar det drejer sig om et Menneskes Evne til selv at varetage sine Forretninger. Her er ikke, som ved Forbrydelser, en bestemt objektiv Tildragelse, hvortil det medicinske Faktum skal knyttes kausalt. Selv om en psykisk Lidelse virker univervsel og forstyrende paa Personligheden, er dermed ikke uden videre givet, at Forstyrrelsen er saa stor, at den bør motivere, at den paagældende sættes fra Varetagelsen af sine egne Forhold. Lægen stiller Sygdomsdiagnosen og klarlægger, hvilke Mangler i Sjælelivet Sygdommen medfører, Juristen drager derefter Slutningen med Hensyn til Personens almindelige Forretningsduelighed. — Det afgørende Skøn er altsaa i Reglen ikke rent medicinsk, idet andre, ikke-lægelige Forhold maa tages i Betragtning. Deraf følger et vigtigt Punkt: medicinsk interesserer S y m p t o m e r n e kun som Erkendelsesmiddel for Sygdommens Væsen, men forensisk faar de selvstændig Betydning som Grundlag for Afgørelsen af Spørgsmaalene om Tilregnelighed, Umyndiggørelse osv. Ved den samlede retslige Afgørelse er Diagnosen som saadan af mindre Betydning end netop de paaviste Sygdomsfænomener. Dommeren maa ikke lade sig imponere af den lægelige Diagnose: er der Spørgsmaal om at sætte en Person ud af Forvaltningen af hans egne Forhold, er det ikke afgørende, om der paavises en Paranoia eller en Melankoli hos ham, men om han som Følge af paaviste Symptomer — Hukommelsesvækkelse, Formindskelse af Domme- og Viljeskraft — skønnes uskikket til at varetage sit Tarv. Den diagnostiske Dom, Lægen bygger paa de af ham iagttagne og klarlagte faktiske Forhold hos den paagældende, interesserer mindre, undertiden slet ikke. Omvendt bliver det derfor uden større Be-

tydning, om der maatte foreligge to forskellige Lægeskon over den samme Person, hvoraf f. Eks. det første konkluderer til Paralyse, det senere til Hysteri; dette gør ikke Afgørelsen mere tvivlsom, naar blot Symptomerne ved begge Undersøgelser er rigtig iagttagne og beskrevne og saaledes kan danne Grundlaget for den juridiske Konklusion. Kun i de færre Tilfælde, hvor Prognosen, Fremtidsudsigterne, kan blive bestemmende for den retslige Afgørelse, bliver ogsaa Differentialdiagnosen af større Betydning. — Forf.s Udvikling munder ud i, at Juristen i sit Spørgsmaal maa pege bestemt paa de Punkter, der skal være bestemmende for hans Afgørelse, og formulere Spørgsmaalet nøjagtig, medens den sagkyndige skarpt maa begrænse sig til, hvad der ligger indenfor hans Videnskabs Omraade. Lægeskonnet maa ikke i en Umyndiggørelsesproces erklære, at den syge er eller ikke er i Stand til at varetage sine Anliggender, eller i en Straffesag udtale sig om Anvendeligheden af Straffelovens Tilregnelighedsbestemmelser. Forf. ønsker, at det mere og mere maa klarlægges, hvad hver af de forskellige Videnskaber, der maa samvirke i retslige Forhold, har at svare paa, og at hver af dem holdes strængt indenfor sit Omraade. En saadan Udvikling anser han for langt mere frugtbar end de nyeste Tidens Krav om, at Juristen skal erholde en »dilettantistisk Orientering« i alle mulige Videnskabsfelter. Forf. synes altsaa at se skeptisk paa de Anskuelser og Bestræbelser, der har faaet Udtryk i de nysnævnte Artikler af Schneickert og v. Hentig.

Særdeles læseværdig er i Heflet for August—September en større Artikel af Direktøren for den offentlige Ungdomsforsorg i Hamburg, Dr. P e t e r s e n: »Die Methoden der Fürsorge-(Zwangs)erziehung«. Som Tittens Parentes viser, tænkes der ikke blot paa egentlig Tvangsopdragelse, men paa al Opdragelse af forsømt eller for Forsømmelse udsat Ungdom, ja i det hele af vanskelige Børn, der i det væsentlige maa opdrages udenfor deres eget Forældrehjem. Forf. undersøger Spørgsmaalet: Opdragelse i Anstalter eller ved Anbringelse i private Familier, og viser, at den historiske Udvikling har givet førstnævnte Form Overvægten i Tyskland, dog at Hessen og Hamburg har anbragt Flertallet af de Børn, der »tvangsopdrages«, i Familiepleje. Man begaar ved Spørgsmalets Opstilling den Fejl at debattere abstrakt, hvilken af de to Former der bør foretrækkes, medens det i Virkeligheden gælder en konkret Undersøgelse af, hvad der for hver

enkelt af de unge er det bedste; begge Former bør derfor have til Raadighed samtidig. Men netop for at træffe Valget in concreto maa man paa den anden Side være klar paa hver af Metodernes Fortrin og Mangler. Anstaltslivet kan aldrig blive til Familieliv, og det er en Fejl at fingere dette ved at kalde de Grupper, man danner i Anstalterne, for Familier og forlange, at Børnene skal betragte eller endog benævne Gruppens Ledere som Forældre, saa vist som f. Eks. en Gruppe af 16 jævnaldrende Børn med en Husfader og Husmoder aldrig kan faa Familiens Præg, leve dens Liv eller nære dens Følelser, saaledes som det derimod kan blive Tilfældet ved, at Børnene plantes ind i virkelige, om end fremmede Familier. Anstaltsopdragelsen præges af den bestemte, detaillerede, udtømmende Dagsorden, der disponerer over den hele Tid, bringer Barnet ind i den faste Rytmes Vane, hvor det som Led i Helheden uvilkaarlig og uundgaelig følger med. Selve denne Rytme virker opdragende, betvinger Arbejdsskyhed og Uordentlighed og baner saaledes Vejen for den Vane at leve lovmæssig. Men der skal naas mere: Opgaven maa ikke være blot Beskæftigelse, men Uddannelse, som kan anvise Barnet en solid Plads i Samfundet, naar Anstalten slipper det. Derfor kræver Forf., at den unge skal hæves socialt, op over de ufaglærtes — ogsaa Landbrugsarbejdernes — Sfære og helst uddannes i et Haandværk; Strømmen gaar jo ind imod de store Byer, og her er der kun nogenlunde Sikkerhed for den faglærte, men hverken for Markarbejderen eller den, som har brugt Tiden i Anstalten f. Eks. til at lave eller liniere Skrivhefter. For Pigernes Vedkommende er det først og fremmest Husgerning, som maa indøves, og dette maa ske under Forhold som dem, der findes i et Arbejderhjem: Vask skal ikke læres dem i et stort, moderne Etablissements Former, men i et Køkken, hvor de skal lære samtidig at passe Vaskekedlen og Madgryden. Et rigtig indrettet Arbejde i Anstalten vil baade danne Viljen og fremkalde sociale Følelser, idet Samarbejdet med og for de andre omdanner det asociale Individ til et socialt Væsen; ved religiøs Sjaelesorg og anden personlig Paavirkning skal derhos Sjaelelivet udvikles hos Børnene. Anstaltsopdragelsen vil mest være indiceret for dem blandt de unge, som er vanskelige at opdrage, navnlig dels de viljesvage, der mangler Evne til at sætte sig et Maal, stræbe mod det og herunder værges sig mod forstyrrende Impulser, dels Modsætningen, de med stærk Vilje, men uden Evne til at vælge rigtig blandt

Midlerne, rette sig efter andre og høje sig for Samfundets og Autoritetens Krav. Forf. anser dog Familieanbringelsen for frugtbarst, naar da baade den, som skal opdrages, og den hertil udvalgte Familie opfylder de Betingelser, som bør være til Stede for, at denne Form vælges. I førstnævnte Henseende vil det afgørende være, om en Prøvelse af Barnets tidligere Liv og Karakter viser, at det mere er Omgivelserne end egne Anlæg, som har ført til Barnets Forsømmethed. Dette maa afgøres i et »Fordelingshus«, en Observationsanstalt, hvor hver af de unge først anbringes, og hvor Opgaven netop er at faa klaret, om Anstalts- eller Familieopdragelse er rettest. Der kræves en bedre og fastere Bund hos Barnet, for at dette kan taale og nyde godt af Familielivets Fordele, de friere Tilværelsesformer i Modsætning til Anstaltens faste Regime og tungere Disciplin, den friere Forbindelse med hele Omverdenen i Modsætning til Anstaltens naturnødvendige Afsondrethed. Det er Forf.s Erfaring, at det ingenlunde er vanskeligt at skaffe Hjem, der har baade Evne og Vilje til at opdrage disse unge; men naturligvis maa der udredes en passende Betaling, og herunder betones det urimelige, men faktiske Forhold, at Administrationer, som gerne betaler 4—500 M. aarlig for et Barns Anbringelse i en Anstalt, ikke mener at kunne anvende et tilsvarende eller blot tilnærmelsesvis saa stort Beløb til en Familiepleje. Ved Siden af den beskikkede Tilsynsværge for Barnet, der opdrages i Familie, ønsker Forf. som Styrkelse af og Støtte for Tilsynet indført Inspektion ved embedsmæssige, pædagogisk uddannede Repræsentanter for Centralledelsen af Børneforsorgen.

v. H o f f m a n n (Chicago) giver Meddelelser om Gennemførelsen af Steriliseringslovene i de forenede nordamerikanske Stater, af hvilke nu 9 har Lovhjemmel for Muligheden af ad kirurgisk Vej at ufrugtbar gøre Individier, hvis Forplantning anses for samfundsfarlig, medens der i 5 andre Stater foreligger dertil sigtende Lovforslag med større eller mindre Udsigt til Gennemførelse (sammenlign hermed Overlæge Geills Afhandling i dette Tidsskrifts 1ste Aargang S. 314 ff.).

S t u r m (Breslau) har leveret et livfuldt lille Arbejde om Betydningen af og Aarsagerne til Kriminaliteten i Oberschlesien, det Industriadistrikt, som danner Tysklands Sydøstvinkel i »Trekejsers hjørnet«, og er bekendt som en af Forbrydelser særlig hjemsogt Egn. Forf. udforsker og klarlægger Aarsagerne til denne stærke Kriminalitet og dennes sær-

lige Præg, gør Rede for Betydningen af de geografiske Forhold, Grænserne til Rusland og Galizien, af hvilke Grænser den første ikke er fysisk (Bjerge, Vand eller lignende), hvilket bevirker en stadig Blanding af Grænsefolkene og en stadig Flod af Indvandring fra Øst til Vest, for hvilken Invasion Overschlesien kommer til at virke som en Sigte, hvor en Del af Indvandringsskontingentet sies fra, for kortere eller længere Tid slaar sig ned og bevirker en Guidning mellem Nationaliteterne og en Kriminalitet, hvis Gerningsmænd vanskeligere opdages, fordi de er ubekendte Udlændinge og let unddrager sig ved at forsvinde over Grænsen igen. De fleste Mord begaas ogsaa af eller paa Udlændinge. Fremdeles omtales Landets Naturforhold, Byers og store Landkommuners indbyrdes Nærhed, der betinger et vist Storstadspreg med deraf flydende højere Kriminalitet; ogsaa Landskabets Præg virker som sindsdannende Faktor: Kulrøg, som slører Solen, og Slaggedynger i Stedet for grønne Træer bringer Skummelhed i Sindet og paavirker uheldig, og Savnet af skønne Naturomgivelser fører til, at Fritiden ikke tilbringes i det fri, men i Knejerne, Udklækningsanstalter for Misgerninger, hvor russiske og galiziske Jøder samler Formuer som Værter; Drikeriet er umaadeligt, og Snapsen, der i de slaviske Egne træder i Stedet for det tyske Øl, bringer en mere ondsindet og tung Rus end dette og fører dels til Raahedsforbrydelser af den drukne, dels til Ejendomsforbrydelser mod ham. Det viser sig, at af Distriktets Befolkning er Tyskerne de mindst og Polakkerne de mest kriminelle, medens Jøderne indtager en Midterplads. Men hvert Folk har sit specielle Omraade, hvor det er førende: Polakkerne er løgnagtige og begaar plumpe Menedsforbrydelser, medens Jøderne, der har Respekt for Vidneeden, til Gengæld snyder og bedrager med en større Virtuositet. Ogsaa paa Sædelighedsforbrydelsernes Omraade viser Landets Kriminalstatistik den samme Forskel: Polakken voldtager, Jøden forfører. Endelig beforder Befolkningens lave Kulturstandpunkt og de politiske Forhold, Polakkers og Socialdemokraters indbyrdes Kamp og Agitation, hvorunder det preussiske Stats- og Embedsvæsen lægges for Had af begge Partier, visse Forbrydelser, saaledes særlig Spektakler paa Valgdage samt Angreb og falske Beskyldninger mod Politiet. Det industrielle Erhverv som saadant bidrager ogsaa til at særpræge Kriminaliteten, Arbejdernes Sammenhobning med fælles Sove- og Paaklædningsrum fører til Tyveri af Klædningsstykker o. lign., og fra Gruber og

Bjærgværkshytter stjæles der Kul, Træ og Jærn i Mængder; Arbejdet i de bælgmørke Gruber avler Bitterhed og Ondskab, og naar Harmen udløser sig i Slag, har Manden gerne et mer eller mindre farligt Stykke Værktøj i eller ved Haanden, hvormed han da slaar; skæbnesvangre Uagtsomhedsforbrydelser finder Sted under det farlige Grubearbejde; Tilstromningen af Arbejdere udvikler Afbetalingskøb med deraf let flydende Svindel og Bedrageri, og det hidsige Væddeløb for at tjene Penge, navnlig ved Kuludvindingen, hidlokker tvivlsomme Eksistenser, som i en Fart vil tjene en Formue og jævnlig herunder tumler ud i Dokumentfalsk, Uredelighed og svigagtig Fallit. Forf. bruger det Udtryk, at Livet i dette Land syder og skummer over som i en Heksekedel.

Med Henblik paa, at det d. 16. Maj 1913 var Hundreaarsdagen for den bayerske Straffelovs Ikrafttræden, den Lov, som var Anselm von Feuerbachs Livsværk, giver Erich (Berlin) i Oktoberheftet en Skildring af Feuerbachs Livsbane og Gerning og herunder en nøjere Fremstilling af hans berømte Straffeteori: Straffetruslen som psykologisk Tvang, der skal afholde fra Forbrydelser. Af Teorien drog Feuerbach en Række Konsekvenser, som har nedfældet sig i Straffelovbogen, og hvoraf kan nævnes som nogle af de vigtigste: saa vidt mulig maa der ikke levnes Dommeren noget Spillerum ved Strafidømmelsen, han maa ikke anvende Analogi, al Straffuldbyrdelse skal ske offentlig, Benaadning og Forældelse af Strafskyld maa ikke finde Sted.

Schäfer (Lengerich) skriver med den tyske Straffelovsreform for Øje om Tilregnelighed og om Behandling af drikfældige. Forf. ønsker Begrebet og Udtrykket »tilregne« og »Tilregnelighed« udtrykkelig bibeholdt ved Formuleringen af de subjektive Forhold hos Gerningsmanden, der betinger Straf, og foreslaar bl. a. følgende Formulering: Straffri er den, hvis Tilregnelighed paa Gerningstiden var udelukket som Følge af sygelig Forstyrrelse af Aandsvirksomheden eller Drikfældighed, -- det sidste Alternativ medtages som Følge af Forf.s Krav om, at Drikfældighed som saadan, som sygelig Tilstand, og uden Hensyn til, om den drikfældige i Gerningsøjeblikket ikke var stærkt beruset, skal anerkendes som et Forhold, der lige saavel som f. Eks. Sindssygdом kan udelukke Straf. Hovedvægten i Udviklingen ligger imidlertid paa, at »Utilregnelighed« skal fastslaas som formel Betingelse for Straffrihed. Forf. vil ikke nøjes med rent biologiske Kriterier (sygelige Forstyrrelser) eller rent psykologiske (manglende Indsigt) eller blandede Metoder (mang-

lende Indsigt som Følge af sygelige Forstyrrelser), fordi alle disse Opstillinger dels giver de sagkyndige for megen og dermed Dommeren for lidt Indflydelse paa den endelige Afgørelse, dels ikke tilfredsstiller, allerede fordi det kan dreje sig om Grader og Nuancer af Sygelighed og manglende Indsigt, hvor Afgrænsningen mellem Omraaderne for Straffrihed og Strafbarhed ikke lader sig udtrykke i en Lov. Men der gives en konventionel Opfattelse af, hvorledes en Mands aandelige Tilstand maa være, for at der kan paalægges ham Straf, og denne konventionelle Opfattelses Krav menes at kunne imødekommes ved Forf.s Formulering og Brug af det lige saa konventionelle Begreb »Tilregnelighed«. Derved formenes Sagkundskab — Psykiater og Psykolog — og Dommer hver at faa sit berettigede Omraade, og Afgørelsen fremgaar ved et Sammenspil mellem dem, hvor det afgørende Ord dog bliver hos Dommeren, der fastslaar, om den paagældende opfylder den almene Opfattelses Betingelser for som tilregnelig at bære Strafansvaret for sin Gerning. — Forf. skriver derefter om Drankerbehandlingen, hvis Hovedpunkt er at faa den paagældende til at opfatte sig selv som syg, og han ender med at henstille, om der ikke bør være en Strafbestemmelse, rettet mod den, der forleder en tidligere Dranker, som er helbredet, til paany at drikke.

Endnu skal fra Novemberheftet nævnes et Arbejde af K u l l m a n n: »Irrtum und Schuld im Lichte der Symptomatik«. Den symptomatiske Strafferetsopfattelse har som Motto og Slagformel: Forbrydelsen er et Mittel til Erkendelse af Skyld. Det objektive skete, Retsindgrebet, er herefter ikke som saadant Genstand for Straffen, denne retter sig alene mod det, som er passeret i Gerningsmandens Sind, hans forbryderske Vilje, — ikke for at gengælde, men for at hindre en Gentagelse fra hans Side og lignende Viljesytringer fra andres Side. At der dog først reageres mod denne Vilje, naar den har givet sig Udslag i Handling, skyldes ikke blot Bevis- og Sikkerhedshensyn, men den Omstændighed, at et antisocialt Sind i og for sig ikke kan gøre Skade, saa længe Modet til i Gerning at bekende det ikke er til Stede; dette farlige Mod viser sig ved ydre Handling, og Straffens Maal og Genstand bliver derfor »det antisociale Bekendelsesmod«. Naar man saaledes frakender den objektive, ydre Gerning enhver selvstændig Betydning udover at være Symptom for Gerningsmandens antisociale Sindelag, og naar kun det antisociale Bekendelsesmod er Straffens Objekt, kan det synes uforstaaeligt, hvorfor man normerer Straffens Art og Grad

efter den objektive Forbrydelses Art og Omfang; men dette forsvares ved det erfaringsmæssig typiske Specialistvæsen i Forbryderverdenen, — en Forklaring, som Læseren dog har svært ved at forstaa anderledes end som et Brud paa Teoriens egne Principper. Forf. undersøger nu ud fra Symptomatikken Begrebet Vildfarelse og Forsøgslæren, alt set i Forhold til den subjektive Skyld. Er Gerningsmandens Vilje ikke konform med det objektivi skete, mangler Skyldmomentet for den ikke viliede Del, der er hidført ved en Vildfarelse; det er derfor ganske forkasteligt at lade Straffen for en forsællig Forbrydelse kvalificeres ved Indtrædelsen af uforsællige Følger, idet Gerningsmanden ikke er »symptomatisk« for disses Vedkommende. Uagtsomhed er et helt andet Straffegrundlag end Forsæt, forholder sig ikke til dette som det mindre til det mere; Forsæt er Vilje, Uagtsomhed Vildfarelse med Hensyn til det viliede. Ej heller danner dolus eventualis en Melleform, et Overgangsled mellem disse to Skyldformer, men er virkelig Forsæt, idet den handlende er »symptomatisk« for den paagældende Forbrydelse, fordi han handler, skønt han ikke har kunnet trænge Forestillingen om Retskrænkelsen ud af sin Tankekreds. I Forsøgslæren fastslaar Forf. først den imaginære Forbrydelses Straffrihed: skønt den handlende her vil gøre noget, han tror er retsstridigt, og for saa vidt handler antisocialt, er han ikke symptomatisk for Straf, da man ikke kan drage nogen Slutning til, at han ogsaa paa anden Vis har Vilje til at krænke Samfundsordningen, og da den Virksomhed, han tror er retsstridig, jo ikke er det og derfor uden Fare eller Skade kan gentages baade af ham og af andre. Helt anderledes staar Sagen ved den putative Forbrydelse: naar Læremesteren fejlagtig tror, at han ved sin Behandling af Lærlingen overskrider Revselsesrettens Grænser, kan man slutte til, at han i givet Fald sandsynligvis virkelig vil overskride disse Grænser. Det ses, at Tanken om det ydre Faktum som Bevismiddel for indre Skyld stadig er Forf.s Ledestjerne. Det fuldendte Forsøg, som Forf. vil have benævnet »fehlgeschlagenes Verbrechen« (Eks.: det affyrede Skud rammer ikke), skal straffes med fuld Gerningsmandsstraf, medens omvendt den handlendes egen Tilbagetræden (»aufgegebenes Verbrechen«) altid skal medføre Straffrihed, fordi heri ligger en Annullering af den psykiske Brøde, ligegyldig, af hvilke Motiver Tilbagetrædelsen sker, altsaa selv om den skyldes Frygt for Opdagelse og Straf; thi selv om det antisociale Sindelag ikke dermed er borte, er jo Bekendelses-

model faldet bort, og dermed Straffegrundlaget, Skylden, borte. Hvis endelig Forsøget strander ved andre Personers eller ved Begivenheders Mellekomst, saa at der foreligger, hvad Forf. kalder »vereiteltes Verbrechen«, vil Forf. af kriminalpolitiske Grunde, bl. a. fordi ingen kan vide, om ikke Gerningsmandens Bekendelsesmod vilde være bleven annulleret, hvis Hindringen ikke havde afskaaret en saadan Annullation fra at faa Betydning, have anvendt en ringere Straf med lovbestemt Minimum. Saa vidt kan man i det mindste forstaa og følge Forf.s Udredninger. Men herefter indfører han yderligere et Begreb *u o v e r l a g t* Forsøg — en Terminologi, han iøvrigt ikke selv finder helt god —, som skal foreligge, hvor Gerningsmanden havde kunnet erkende de Omstændigheder, der hindrer Fuldbyrdselsen, men af »Uagtsomhed« ikke har gjort det, en Uagtsomhed, der her skal virke desto mere skyldformindskende, jo større Uagtsomheden er. For *u o v e r l a g t* »*fehlgeschlagenes Verbrechen*« og »vereiteltes Verbrechen« kræver Forf. mildere Straf uden legalt Minimum, eventuelt Straffrihed. Det skal tilstaa, at Anmelderen ikke har kunnet gøre sig Forf.s Tankegang paa dette Punkt forstaaelig og ikke har opnaaet større Klarhed ved følgende som et klart Eksempel anførte Udvikling: En Læge vil af Medlidenhed dræbe en Morfinist, som ligger i stærke, ved Abstinens fra Giften fremkaldte Smerter, medens Lægen tror, at disse hidrører fra uhelbredelig Mavekræft. Han giver Patienten en mægtig Dosis Morfin, som imidlertid straks kurerer den syge. Det er — siger Forf. — utvivlsomt, at der her foreligger en saa stor »Fahrlässigkeit« fra Lægens Side, at selv hans Drabsdokus derved ophæves, at Skylden bliver lig Nul, fordi der lige overfor den forsællige Forbrydelse staar en mindst lige saa vægtig »fahrlässig« Fortjeneste, og Straffen derfor maa bortfalde. Anmelderen ser ikke rettere, end at den paagældende Læge er »symptomatisk« for den Forbrydelse, som det altid er at dræbe et Menneske selv i Tilfælde, hvor Motivet er at fri ham for uhelbredelige Lidelser; hvis man her vil ønske en særlig Strafformildelse, maa det være paa Grund af de gunstige *o b j e k t i v e* Omstændigheder, der gjorde Handlingen utjenlig, men ikke fordi Lægen som Følge af Fejlsyn har miskendt Situationens Karakter.

København, December 1913.

Olaf Haack.

Blätter für Gefängniskunde. Organ des Vereins der deutschen Strafanstaltsbeamten e. V. Bind 47. 1913. Hefte 1 og 2.

Oberregierungsrat Reich, Bautzen, gjennemgaar kritisk utkastet til straffuldbyrdelseslov («Vorschläge zu einem Entwurf eines Reichsgesetzes über den Vollzug der gerichtlich erkannten Freiheitsstrafen», trykt som tillæg til Blätter f. Gefk., 1911). Reich foreslaar og begrunder forandringer i eller tillæg til en lang række paragraffer. Han har fremforalt savnet den rette bedømmelse av de unge og har derfor i tillæget til utkastets øvrige bestemmelser utarbeidet et helt nyt avsnit i 21 paragraffer om behandling av unge forbrydere.

Dr. Gennat, Hamburg, imøtegaar i nogen meget utførlige »tanker om dødsstraffen« professor Dr. Lepmann, Kiel, som efter en indgaaende behandling har uttalt sig for dødsstraffens avskaffelse.

Medicinalrat Dr. Lumpp offentliggør et foredrag som han har holdt i Heidelberg om 50 mandsfangers skæbne som var sat ind i tugthuset i Brucksal paa livsvarig tugthusstraf. Foredraget indeholder en stor mængde oplysninger om disse fangers fortid, ophold i fængslet og for de løslattes vedkommende ogsaa deres skjæbne efter løslatelsen. Dette vil læses med megen interesse ikke mindst av de fængselsmænd som arbeider med livstidsfanger, om hvem Dr. Lumpp uttaler at de er folk som med faa undtagelser er vanskelige at behandle, og som fordrer en særlig behandling under straffuldbyrdelsen. »De er og blir vore smertensbarn, som en gammel strafanstaltfunktionær uttrykte sig.« Men foredraget indeholder samtidig mange træffende bemerkninger av mere almen interesse saavel i psykologisk som kriminalpolitisk henseende, herunder ogsaa om behandlingen av sjælelig mindreværdige fanger.

Spørsmålet om behandlingen av psykopatisk mindreværdige fanger behandles ogsaa av Sanitätsrat Dr. Staiger, Hohenasperg, idet han undersøker om de betydelige ændringer som det tyske straffelovutkast bringer m. h. t. den strafferettlige behandling av de formindsket tilregnelige forbrydere, kan betragtes som fremskridt og forbedringer. Om antallet av de sjælelig mindreværdige uttaler han sig forsigtigvis i de ord, at man ikke gjør sig skyldig i nogen overdriivelse, hvis man siger, at de ikke danner undtagelserne i strafanstalterne. Han lægger dog til at Pollitz, der som psykiater og strafanstaltdirektør er særlig kompetent til at be-

domme dette spørsmål, gaar saa vidt som at erklære, at de sjælelig mindreværdige ved omhyggelig analyse vil utgjøre i det mindste flertallet av strafanstaltbelegget. Kravet paa særanstalter til behandling av disse fanger finder Staiger ikke berettiget, om det end ikke er saa at forstaa, at de ikke volder vanskeligheter i strafanstalterne. Men vanskelighetene er, siger han, ikke uovervindelige. En liten del av dem kræver dog forsaaavidt en viss hensyntagen som den trænger at anbringes i invalidestrafanstalter og epileptikeranstalter. Og en meget liten procent horer hjemme i sindssykeavdelinger. Vanskelighetene opstaar først naar de degenererte loslates. For de fleste av dem leder friheten igjen til nye konflikter med straffeloven. Derfor føles det i ganske særlig grad ikke-formaalstjenlig at de degenerertes og sjælelig mindreværdiges straffetid i regelen er meget for kort. Ikke i straffuldbyrdelsen, siger Staiger med særlig eftertryk, men i den ikke-formaalstjenlige korte strafutmaaling ligger hovedvanskeligheten ved behandlingen av de sjælelig mindreværdige. »Beskyttelse av den offentlige sikkerhet overfor de kriminelle degenererte og overfor erhvervs- og vaneforbrydere er det vi venter av den nye straffelov.« Staiger gjennomgaar utkastets bestemmelser i denne henseende. Om han end har forskjellige indvendinger at gjøre mot de foreslaaede forholdsregler, hilser han dem dog som betydningsfulde fremskritt.

Dr. Friedrich v. Engelberg gir en indgaaende skildring av tvangsopdragelsen i Baden. Efter en historisk indledning blir gjort rede for tvangsopdragelsesvæsenets nuværende ordning paa grundlag av loven av 4 mai 1886 med forandringer av 16 august 1900, stadig sammenholdt med tilsvarende bestemmelser i de andre tyske forbundsstater og ledsaget av interessante kritiske bemerkninger. Forfatteren gir utførlige meddelelser om Badens statsopdragelsesanstalt Flehingen, hvis reglement og dagsorden trykkes av i sin helhet, og regner op alle de 27 private anstalter som er stillet i tvangsopdragelsens tjeneste. I forbindelse hermed omtales den gode hjælp som tvangsopdragelsen har i landsforbundet av de badiske kredsforeninger for ungdomsbeskyttelse og fangeforsorg, hvis grundregler meddeles. Dr. v. Engelberg offentliggjør videre en række statistiske opplysninger. Her kan nævnes at antallet av dem som var under tvangsopdragelse, steg fra 565 (383 gutter og 182 piker) ved utgangen av 1890 til 1965 (1827 gutter og 138 piker) ved utgangen av 1910. Barnene er i stigende grad blit anbragt i familier iste-

delfor i anstalter. I 1890 var ca. 42 %, i 1900 ca. 44 % og i 1910 ca. 59 % anbragt i familier. Denne stigning i antallet av dem som er anbragt i familier, er, siger v. Engelberg, overordentlig glædelig og yder det bedste bevis for hensigtsmæssigheden av de badiske retsnormer og særlig af deres praktiske gjennomførelse. Men denne utvikling kan, fortsætter han, ikke gaa utover en viss grænse, og en betraktelig del vil altid maatte anbringes i anstalter. Man maa derfor stedse være opmerksom paa forbedringer i disse anstalter. I saa henseende tænker man i Baden paa at oprette en særlig anstalt, psychopatanstalt, som skulde ta op sindssyke og abnorme, men dernæst ogsaa dem som er vanskelige at opdrage, samtidig med at den skulde tjene til observationsanstalt (Preussen har en saadan anstalt i Potsdam). Efter en beregning vilde en anstalt av denne art i Baden hat i 1907 et belæg paa 268. Av andre reformer nævner v. Engelberg, at mens maksimumsalderen for at sættes under tvangsopdragelse er 18 aar og for at holdes der er 20 aar, bør den sidstnævnte aldersgrænse forhøies til myndighetsalderen, 21 aar. »Hvis de kan forbli i tvangsopdragelse til sit 21de aar, da vil det ogsaa regelmæssig være mulig at imøtekomme det saa ofte og med god grund uttalte ønske at la militærtiden følge umiddelbart paa tvangsopdragelsen, at dra sig denne til nytte som avslutning paa den nævnte opdragelse og som gradvis tilvænnen til den gjenvundne frihet, saaledes som dette med saa stor virkning er gjennomført i Frankrike.«

Hartvig Nissen.